

Pædagogisk læreplan for Dagplejen i Herning Kommune januar 2024

Denne pædagogiske læreplan er Dagplejens konkrete oversættelse af Den styrkede pædagogiske læreplan. Dagplejens pædagogiske læreplan beskriver kortere pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, som er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Læreplanen er et levende dokument, som vi løbende justerer, efterhånden som vi får arbejdet med og evalueret på de forskellige emner.

Hvem er vi?

Dagplejen i Herning Kommune består af ca. 130 fantastiske dagplejere fordelt geografisk over hele Kommunen. I Dagplejen skaber vi trygge og læringsrige rammer for omkring 500 skønne og livsglade børn i alderen 0 - 2,9 år. Dagplejerne har hver 4 faste dagplejebørn. Det er dagplejerens private hjem, som danner de trygge rammer for børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Derudover er dagplejerne tilknyttet en legestuegruppe, hvor 3-8 dagplejere en gang om ugen i fællesskab skaber et givende læringsmiljø for børnene.

Dagplejen har vi fokus på at alt, hvad vi gør, skal gøres ud fra følgende værdier:

- **Ordentlighed** – kommer til udtryk i alt vores arbejde. Vi følger op. Vender tilbage. Vi tilstræber at være tydelige i al vores kommunikation. Vi arbejder altid ud fra de lovmæssige krav på området. Vi gør altid vores bedste i alle sammenhænge.
- **Anerkendelse** – vi tilstræber at møde alle omkring os med åbenhed, nysgerrighed og en anerkendelse af deres perspektiv og det, som de er optaget af.
- **Nærvær** - vi tilstræber at være nærværende og tilgængelige i alle sammenhænge - også selvom det er på distancen.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

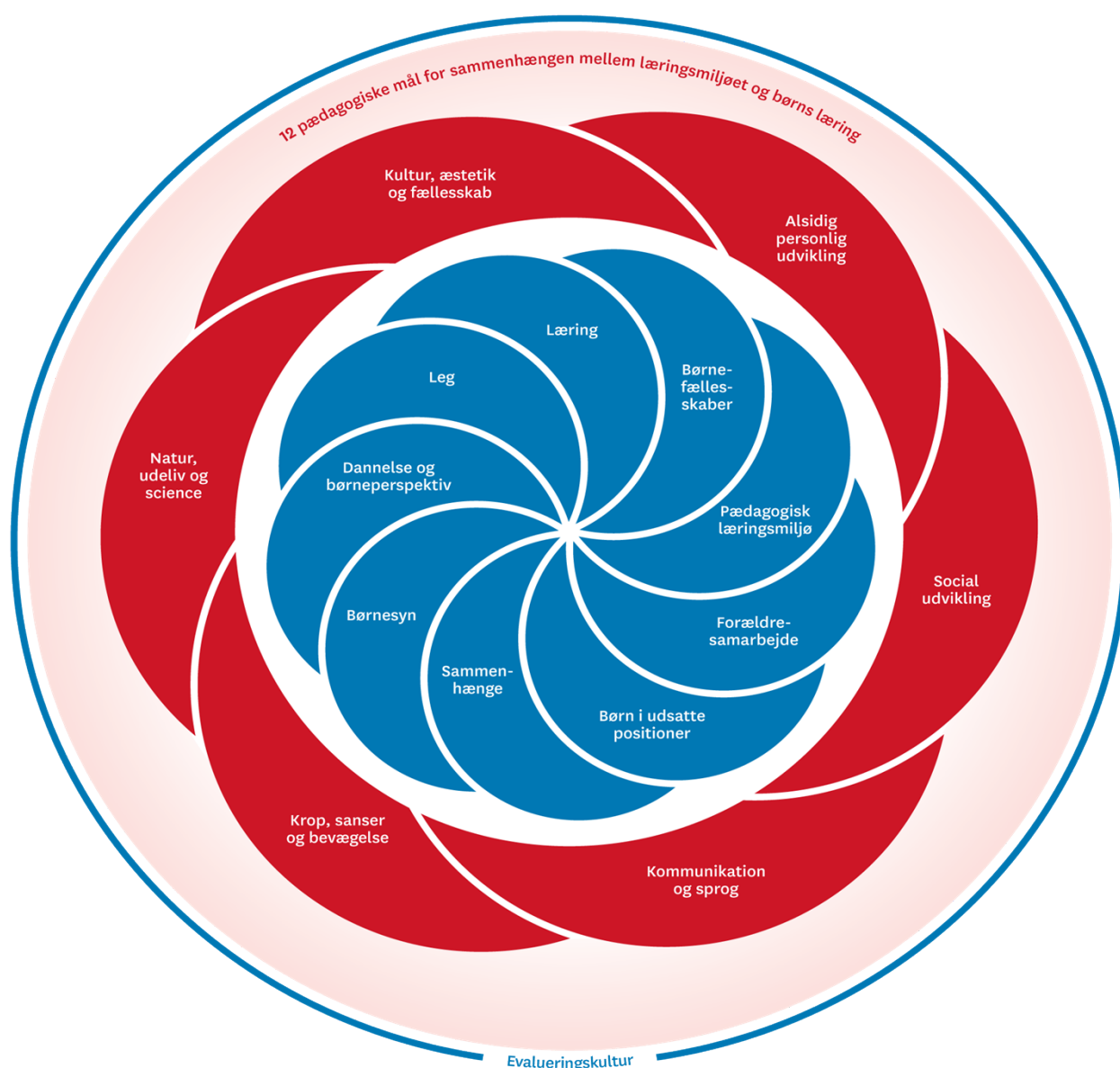
Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en pædagogisk læreplan. Formålet er at den pædagogiske læreplan skal fungere som et pædagogisk redskab, der kan skabe en klar fælles retning i Dagplejen i Herning Kommune.

Denne pædagogiske læreplan for Dagplejen tager udgangspunkt i de rammer og det indhold, der er beskrevet i hæftet 'Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold'. [Læs Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold.](#)

Heri er lovgivningen beskrevet, der er inspirerende beskrivelser af både læreplanstemaernes mål og indhold samt beskrivelser af det fælles pædagogiske grundlag.

Det fælles pædagogiske grundlag og de seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag (de blå blade i "blomsten") og de seks læreplanstemaer (de røde blade i "blomsten").

Det fælles pædagogiske grundlag – den blå del af blomsten

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag. Det består af en række centrale elementer, som skal gennemsyre vores forståelse og tilgang:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

---

I Dagplejen arbejder vi på, at de fem centrale elementer kommer til udtryk i hverdagen på følgende måde:

Børnesyn

I Dagplejen forstår vi børn som kompetente og selvstændige individer, som har brug for omsorg, udfordringer og positive forventninger. Det at være barn har en værdi i sig selv.

I Dagplejen kommer dette børnesyn til udtryk ved, at:

- dagplejeren skaber et omsorgsfuldt og trygt miljø, hvor det enkelte barn oplever at blive set, hørt og forstået.
- der i Dagplejen er plads til, at alle børn er forskellige, og at hvert enkelt barn udvikler sig i sit eget tempo.
- børnene har mulighed for at afprøve og udforske sig selv og deres omgivelser.
- dagplejeren forfølger det, børnene er optaget af.
- dagplejeren tror på, at barnet kan selv.
- dagplejeren udfordrer barnet i forhold til barnets nærmeste udviklingszone.

Dannelse

I Dagplejen forstås dannelse, at børnene skal opleve, at de har mulighed for aktiv deltagelse i demokratiske fællesskaber. Derudover forstås dannelse som en dybere læring, der skal danne grundlag for, at barnet kan vokse op og blive et hensynsfuldt, kritisk og demokratisk menneske.

I Dagplejen kommer dannelse til udtryk ved, at:

- børnene oplever, at de har indflydelse.

Eksempel: Det 1-årige barn kan bestemme hvilken sang, der skal synges ved at vælge en genstand fra sangkufferten. Det 2-årige barn kan være med til at bestemme, hvordan motorikbanen skal udformes, og det snart 3-årige barn kan være med til at bestemme, hvor gåturen skal gå hen. Herved øver børnene sig i at være aktive deltagere i demokratiske sammenhænge.

- børnene oplever dagplejeren som den gode rollemodel, der giver lige muligheder uanset børnenes baggrund, alder, køn og kultur.
- børnene øver sig i at lytte til hinanden, vente på tur, turde sige noget, tage hensyn til hinanden, sige fra og respektere hinanden. Det er grundlaget for, at børnene kan vokse op og blive hensynsfulde, kritiske og demokratiske mennesker.
- Børnene oplever, at dagplejeren lytter til og handler ud fra børnenes ønsker og initiativer. Det skal ikke forstås sådan, at børnene altid skal have deres ønsker indfriet. Børnene skal få oplevelser med, at deres ønsker og initiativer er betydningsfulde, og at dagplejeren handler ud fra dem.

Eksempel: Hvis dagplejeren observerer, at børnene er meget optaget af biler, så tilrettelægger dagplejeren aktiviteter, hvor biler indgår. De læser og synger om biler, kigger efter biler, når de går på tur og finder ting frem, så de kan lege, at de kører bil.

På vej hen til legepladsen kan der være et barn, der trækker i barnevognen, for at de skal gå hen til bakken i stedet for. Dagplejeren: "Du vil gerne hen på bakken. Det er en rigtig god ide. Lad os gå på bakken i stedet for" eller dagplejeren kan sige: "du vil rigtig gerne hen på bakken. Det er en rigtig god ide. Det kan ikke lade sig gøre i dag, men i morgen kan vi tage hen på bakken."

Barnets perspektiv/Barnets stemme

Barnets perspektiv handler om at se på barnets handlinger og prøve at forstå barnets intentioner. Arbejdet med barnets perspektiv er derfor også et arbejde med mentalisering – altså at arbejde med vores evne til at forstå både eget og andres følelsesliv. Vi skal kigge bag om adfærden. Hvad er der på spil i barnet (+ forældre) og i os selv, som driver os til at gøre, som vi gør?

Vi skal gå på opdagelse i, hvordan hverdagens rutiner, fællesskabet og måden vi taler til hinanden, opleves fra barnets perspektiv. Børnene skal opleve, at deres input, deres optagethed og initiativer bliver taget alvorligt, og at det får betydning for, hvad der sker i dagplejen.

Arbejde med barnets perspektiv handler også om den fortælling, du har om barnet og dets familie. Det er afgørende for barnet, at du fortæller den anerkendende historie om barnets hensigter og handlinger. Hvis du beskriver barnet som "ihærdig, tydelig i sin kommunikation og nysgerrig" frem for f.eks. at bruge negative kommentarer om barnet, er du med til at give barnet en positiv forståelse af sig selv og sin rolle i fællesskabet.

Vi skal kigge på barnet og dets måde at være og handle på med "det dobbelte blik". Med det dobbelte blik menes der, at vi her leder efter både styrker og sårbarheder i den samme handling. F.eks. kan gråd være udtryk for en sårbarhed, en utryghed og samtidig være et udtryk for en ressource, at barnet kan mærke sine grænser og kalder på trøst.

Børnene kan ikke altid formulere sig eller kommunikere helt tydeligt om deres ønsker og behov. Derfor er det også vigtigt at spørge forældre og andre, der er sammen med barnet, hvordan de ser og oplever barnet, så du får flere perspektiver på barnet.

Eksempel: Merle slår de andre børn med legetøjet. Dagplejer observerer, hvad der er på spil for Merle i den konkrete kontekst. Det kan være, at Merle gerne vil lege med de andre børn, eller gerne vil have ro til at lege for sig selv. Dagplejeren sætter ord på Merles intentioner og dagplejeren støtter Merle i en mere hensigtsmæssig kontakt med de andre børn.

Redigeret december 2023

Leg

I Dagplejen vægtes legen højt, og vi arbejder bevidst med både den børnestyrede og den voksenstyrede leg. Legen forstås som værdifuld i sig selv. Legen styrker børnenes fantasi, nysgerrighed og sproglige kompetencer og fremmer barnets personlige og sociale læring og udvikling.

Gennem leg øver børnene sig i at forhandle, indgå kompromisser og løse konflikter. Børnene øver sig i at skabe og opretholde sociale relationer, når de indgår i legefællesskaber.

I Dagplejen kommer værdien af legen til udtryk ved, at:

- hverdagen er tilrettelagt, så børnene hver dag har mulighed for at lege.
- udvalgt legetøj er tilgængeligt for børnene.
- dagplejeren hjælper børnene med at indgå i lege fx ved at oversætte børnenes intentioner, så børnene kan forstå hinandens hensigter.

Eksempel: Peter (1 år) kører grinende sin bil ind i Adams bil. Dagplejeren oversætter Peters intention: "Peter, du vil gerne lege med biler sammen med Adam." Det giver mulighed for, at Adam forstår Peters hensigt, og børnene kan etablere et legefællesskab om at køre med biler.

- dagplejeren planlægger voksenstyrede lege, hvor børnene oplever at være en del af et legefællesskab, og hvor børnene udfordres i forhold til deres nærmeste udviklingszone.
- læringsmiljøet tillader plads til børnestyrede lege, hvor børnene har stor indflydelse på legens indhold i samspil med de andre børn. Børnene bruger deres fantasi til at udvikle legen.
- læringsmiljøet skaber plads til forskellige typer af leg, så børnene både oplever værdien af at fordybe sig i egne lege og værdien af at være en del af et legefællesskab.
- dagplejeren sørger for, at alle børnene får positive oplevelser med at deltage i legefællesskaber.

Læring

Læring foregår i Dagplejen for ALLE og HELE dagen. Læring skal forstås bredt. Det handler om at understøtte børnenes kropslige, følelsesmæssige, sociale og kognitive udvikling. Læringen sker hele dagen - i de daglige rutiner, voksenstyrede aktiviteter, børnestyrede lege og i samspillet med andre.

Børnenes læring tager udgangspunkt i legen og børnenes nysgerrighed.

I Dagplejen skal alle blive så dygtige, som de kan. Vi arbejder i Dagplejen ud fra læringskodekset: Alle kan lære, og alle skal lære.

I Dagplejen kommer det til udtryk ved:

- at læringen finder sted hele dagen, og dagplejeren er reflekteret omkring denne læring.

Eksempel: Bleskift er et læringsrum, hvor dagplejeren er nærværende overfor barnet og har en god øjenkontakt med barnet. Dette læringsrum giver mulighed for at snakke med barnet om kroppen eller de ting, som barnet kan se fra puslepladsen. Det er også et læringsrum, hvor barnet kan øve sig i at blive mere selvhjulpen i forhold til af- og påklædning.

- at dagplejeren sikrer, at alle børn har deltagelsesmuligheder i lege, aktiviteter og rutiner.
- at dagligdagens aktiviteter tager udgangspunkt i lærerplanstemaerne, hvad den konkrete børnegruppe er optaget af, og hvordan børnene kan udfordres i forhold til deres nærmeste udviklingszone.
- at der er synlig dokumentation for børnene i forhold til hvilket tema, der lige nu arbejdes med. Børnene peger og snakker om temaet. Forældrene oplever øget opmærksomhed på temaet.
- at dagplejeren oplever faglig sparring.

Børnefællesskaber

I Dagplejen er målet at alle skal være en del af fællesskabet. Vi arbejder ud fra Herning Kommunes Fællesskabsstrategi: Her skaber vi venskaber.

Det kommer blandt andet til udtryk ved, at:

- børnene deltager i et mindre fællesskab hos deres faste dagplejer, hvor omsorg, tryghed og genkendelighed skaber grobund for stærke venskabelige bånd.
- børnene deltager i et større børnefællesskab i legestuegrupperne.
- dagplejeren støtter børnene i at se hinanden, give plads til hinanden og forstå hinanden.
- dagplejeren skaber aktiviteter, hvor børnene er sammen om et fælles tredje f.eks. synger, dialogisk læsning, spontan fælles opmærksomhed.
- alle børn får positive erfaringer med at indgå i et fællesskab.
- dagplejeren støtter de børn, der har svært ved at deltage i fællesskabet.
- børnene får mulighed for at deltage i nye fællesskaber, når de er i gæstedagpleje.

Pædagogisk læringsmiljø

Dagplejer bærer et stort ansvar for læringsmiljøet. Det er dagplejeren, der er karavaneføreren, som skal føre børnene sikkert igennem deres tid i dagplejen – de første og vigtigste 1000 dage i deres liv. Hver dag kigger dagplejer på det enkelte barn og gør sig overvejelser om, hvordan dagen kan tilrettelægges, så det skaber trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Dagplejer kigger på, hvad børnene er optaget af og viser initiativer til at lære mere af. Dagplejer bruger dialogprofiler og sprogapper til at vurdere, hvor læringsmiljøet med fordel kan styrkes. Alt det bruger dagplejer til at overveje, hvad det kalder på, at han/hun skal gøre med sit læringsmiljø, for at børnene får mulighed for at blive så dygtige, som de kan.

Hele dagen træffer dagplejeren nogle bevidste valg om, hvordan der skal organiseres, snakkes og leges, for at børnene bliver udfordret kropsligt, følelsesmæssigt og socialt. Både i de daglige rutiner, i de voksenstyrede aktiviteter og den børnestyrede leg er det dagplejers ansvar, at børnene har mulighed for at lære.

I Dagplejen arbejder vi ud fra et læringskodeks: Alle kan lære, og alle skal lære. For at det kan lade sig gøre, skal vi løbende skabe og tilpasse vores læringsmiljø, så det passer til børnegruppens behov. Med andre ord skal vi tilrettelægge vores dage, vores rammer og stemningen i dagplejen, så det giver børnene mulighed for at lære og udvikle sig hele dagen.

Eksempler ved aflevering:

Dagplejeren viser glæde ved at se barnet.

Dagplejeren benævner barnets navn og byder det velkommen i dagplejen. Herved oplever barnet, at det er betydningsfuldt (Alsidig personlig udvikling)

Dagplejeren er nysgerrig på, hvad barnet har været optaget af siden i går (barnet eller forældrene fortæller måske noget, eller barnet viser dagplejeren noget).

Dagplejeren styrker barnets sociale og sproglige udvikling ved at lytte og spørge ind til det, barnet er optaget af.

Dagplejeren gør barnet opmærksom på, hvilke andre børn der også er kommet (Social udvikling)

Dagplejeren trøster og beroliger barnet, hvis det bliver ked af at blive afleveret (Alsidig personlig udvikling). Tryghed forstås som fundamentet for at trives og udvikle sig.

Eksempler ved måltider:

Dagplejeren skaber ro i børnegruppen og indleder samtaler med udgangspunkt i det, børnene er optaget af og udvider deres sætninger (Kommunikation og sprog).

Dagplejeren indleder samtaler om det, der bliver spist, er surt, sødt, koldt, varmt, hårdt, blødt, firkantet, dufter osv. (Kommunikation og sprog).

Sproget bruges aktivt og meningsfuldt under måltidet, og dagplejeren sikrer sig, at alle børn får mulighed for at ytre sig. Fokus på turtagninger (Social udvikling).

Børnene tager selv ting fra fadene, hælder op og sender videre (Krop, sanser og bevægelse og Alsidig personlig udvikling).

Børnene hjælper med at dække bord og rydde op efter maden (Dannelse og Krop, sanser og bevægelse).

Eksempler ved leg i haven:

I garderoben øver børnene sig i selv at tage tøj af og på (Krop, sanser og bevægelse og Alsidig personlig udvikling) og de øver sig i at vente på tur (social udvikling).

I haven styrkes børnenes motoriske udvikling ved, at børnene får mulighed for at løbe, gå på ujævnt underlag, kravle op og rutsje ned.

Børnene får oplevelser i og med naturen: hvordan er vejret, hvordan mærkes græsset? Hvad sker der, når man hopper i en vandpyt? Børnene gør sig erfaringer med sand, blade, smådyr og opmuntres til at udforske naturen (Natur, udeliv og science).

Børnenes sproglige udvikling styrkes ved, at dagplejeren sætter ord på det, børnene er optaget af, og det de ser.

Samarbejde med forældre om børns læring

Et godt samarbejde mellem forældre og dagplejer har stor betydning for barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse. Derfor er Dagplejen optaget af at opbygge og vedligeholde den tillidsfulde relation til alle forældre. Det vil vi gerne gøre ved blandt andet at:

- betragte forældre som den vigtigste ressource i barnets liv. Vi vil gerne vise nysgerrighed og interesse for familiens liv og unikke viden om barnet.
- møde børn og forældre med anerkendelse, ordentlighed og nærvær.
- afstemme rammer og forventninger mellem forældre og dagplejer.
- vægte dialogen i hverdagen og i formelle samtaler om barnets trivsel, udvikling, læring og dannelse.

Formelle samtaler

I Dagplejen tilbydes forældrene følgende mere formelle samtaler:

- Kontaktmøde ved opstart
- En opstartssamtale med dagplejer efter 3 måneder
- En samtale når barnet er omkring 2 år
- En samtale ved overgangen til børnehave ved 2,6 -2,8 år

Ved de indledende to samtaler er der et særligt fokus på at lære hinanden at kende og få lavet nogle rammer for samarbejdet

Eksempel: *Hvem er barnet og dets familie? Hvad er familien optaget af, og hvad er særligt vigtigt for dem, at deres barn oplever og lærer i dagplejen. Samtidig kan dagplejen fortælle om hverdagen i dagplejen, hvad der tillægges pædagogisk vægt og hvad der er af forventninger til forældrene.*

Forældrene opfordres til at sige, hvis der er noget, de undrer sig over eller er usikre på. Vi kan kun handle og blive klogere på de ting, der bliver sagt.

Ved de efterfølgende to samtaler udfyldes en dialogprofil af både dagplejer og forældre, som danner grundlag for samtalen. Derudover laver dagplejer en sprogtrappe-profil, som giver et billede af barnets sproglige udvikling. Samtalerne er med til at sikre en fælles indsats omkring barnets positive udvikling.

Eksempel: *En dagplejer fortæller et hold forældre, at det er tid til samtalen omkring 2 år. Dagplejer kommer med 3 forslag til tidspunkt og dato og forklarer, at samtalen handler om at få en snak om, hvordan både dagplejer og forældre oplever, at det går med barnets trivsel og udvikling. Derfor er det vigtigt, de udfylder dialogprofilen*

Til samtalen spørger dagplejeren, hvordan det var for forældrene at udfylde dialogprofilen. Var der noget, der overraskede? Derefter går de i gang med en snak om, hvad de hver især ser og oplever hjemme og hos dagplejeren. Der er nogle områder, hvor profilen viser noget forskelligt, og så går de i gang med at undersøge, hvad det mon kan handle om, og hvordan de sammen kan hjælpe barnet videre i sin udvikling.

Hverdagen

I hverdagen har dagplejer og forældre en kort dialog i afleverings- eller afhentningssituationen om barnets dag:

Eksempel: *"Vi har været ude at lege i haven i dag. Frida var meget optaget af en edderkop, vi fandt, så den har vi snakket rigtig meget om i dag. Hun blev sur og ked af det her til eftermiddag, fordi det var rigtig svært at dele dukkevognen med de andre børn. Så vi vil øve os i at vente på tur og dele med hinanden i den kommende tid".*

Dagplejeren involverer forældrene om forskellige temaer og skriver det evt. på tavlen, så forældrene kan støtte op om det igangværende derhjemme.

Dagplejeren tilbyder forældre kaffe minimum to gang årligt til alle børnenes forældre i den pågældende dagpleje.

Dagplejeren samarbejder med forældrene om barnets trivsel, udvikling, dannelse og læring. I dagplejen er vi optaget af beskrive det, vi ser, oplever og reflekterer over det sammen med forældrene. Vi ved, at det kan være forskellige ting, vi ser og oplever, og at forskellige dele kan bidrage til en større forståelse af helheden.

Eksempler:

Dagplejeren siger til Lærkes forældre "Jeg har lagt mærke til, at Lærke ikke reagerer, når jeg står bagved hende og snakker. I dag hentede hun kopper, i stedet for tallerkner, som jeg bad hende om. Har I nogen fornemmelse af, hvor godt hun hører? Har hun fået tjekket ørerne hos lægen?"

Forældrene siger til dagplejeren: "Vi oplever, at Jens er ked af at skulle i dagpleje for tiden. Hvordan oplever du ham? Har du nogle gode ideer til, hvordan vi sammen hjælper ham?"

Dagplejeren siger til Williams forældre: "Hvordan passer det ind i jeres liv, hvis I afleverer William kl. 8.00? Det har virket godt for William de dage, han er kommet kl. 8.00. Det har givet ham mulighed for at nå at lege med de andre børn, inden han bliver for træt og skal ud at sove igen. Det er med til at styrke hans tryghed og tilknytning til de andre børn

---

Børn i udsatte positioner

Vi arbejder ud fra Herning Kommunes fællesskabsstrategi. Vi tænker alle børn ind i fællesskabet, og børn er ikke problemet, de kan udvise et problem.

Udsatte børn kan eksempelvis være børn som står uden for fællesskabet, børn med svag socio-økonomisk baggrund eller børn med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse.

I dagplejen skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for børn i udsatte positioner ved at:

- Tilpasse krav og forventninger til det enkelte barn

Eksempel: *Sigrid er for tidligt født og tager alle sanseindtryk ind. Hun deltager ikke i alle fælles aktiviteter, men får en pause for sig selv, så hun får overskud til efterfølgende at deltage i en fælles aktivitet med de andre.*

- Dagplejeren møder barnet med positive forventninger i forhold til barnets nærmeste udviklings zone

Eksempel: *Søren har lidt motoriske udfordringer og står ved sin stol og siger "op, op", mens han kigger på dagplejeren. Dagplejeren kommenterer opmuntrende: "Du vil gerne op i stolen. Jeg tror godt, du kan selv." Dagplejer rører ved Sørens knæ. "Prøv lige at flytte det her knæ op først. Så det andet". Søren får moslet sig op. "Nøj, hvor du aser og maser. Nu er du oppe. Du kunne selv".*

- Dagplejeren ser situationen fra barnets perspektiv og forsøger at forstå og støtte barnet

Eksempel: *Dagplejeren observerer og undersøger, hvad der gør, at et barn fx ikke indgår i legen med de andre børn. Barnet har måske brug for at sidde hos dagplejeren, mens dagplejeren sætter ord på de andre børns leg. Hvis barnet signalerer, at det gerne vil være med i legen, kan dagplejeren hjælpe barnet. Det kan dagplejeren gøre ved at italesætte barnets ønske om at deltage i legen overfor de andre børn. Dagplejeren kan hjælpe med at finde en rolle/et relevant legetøj, der kan passe ind i legen. På den måde kan dagplejeren støtte barnet til at blive en aktiv deltager i legen.*

- Dagplejeren inddrager sin dagplejekonsulent, for faglig sparring og iværksættelse af tiltag
- Vi er opmærksomme på tidlig opsporing og indsats. Vi benytter dagplejens procedure for indsats ved bekymring, når vi har brug for en særlig indsats i forhold til barnet.
- Vi samarbejder tværfagligt med relevante samarbejdspartnere

---

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det er et lovkrav at beskrive overgangen fra dagtilbud til børnehaveklassen, hvis dagtilbuddet har børn i den relevante aldersgruppe. I Dagplejen har vi ikke børn i den relevante aldersgruppe, men vi synes det giver rigtig god mening at beskrive dagplejebarnets overgange i dette afsnit.

For at sikre så gode overgange, som muligt for både barn og forældre samarbejder Dagplejen, sundhedsplejen og andre omkring barnet før, det begynder i dagpleje, hvis det er nødvendigt. Der er udarbejdet en folder om den gode overgang fra hjem til Dagpleje. Vi opfordrer altid til en rolig og stille begyndelse i Dagplejen, så barnet kan lære alt det nye at kende.

Når barnet er klar til børnehavelivet, samarbejder Dagplejen med barnets kommende børnehave. Der er udarbejdet en folder om den gode børnehavestart for både barnet og forældrene. Der afholdes overleveringssamtaler imellem dagplejen og børnehaven, hvis det findes nødvendigt, og her er forældrene naturligvis deltagende.

Daglejeren besøger som udgangspunkt altid børnehaven i lokalområdet sammen med børn, som skal begynde i børnehave.

Inden børnehavestart kan børnene begynde at sove på madras indenfor, og børnene kan have madkasser med, så de øver sig i nogle af de kommende rutiner. Dette aftaler dagplejeren med forældrene.

Daglejen vægter den røde tråd i et barns liv og derfor videregives informationer om barnet til dets nye institutioner via redskabet Hjernen og Hjertet – dog altid med forældrenes tilladelse.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Dagplejerne gør bl.a. brug af det lokale bibliotek og offentlige legepladser.

Nogle af dagplejerne har mulighed for at besøge den lokale børnehave, det er med til at lette overgangen fra dagpleje til børnehave.

Legestuerne foregår på forskellige lokaliteter i lokalsamfundet. Nogle benytter sig af spejderhytter, sportshal, kirkerum og daginstitutioner.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Et godt læringsmiljø kræver fysiske rammer, der understøtter børnenes muligheder for trivsel og læring. For at et hjem kan godkendes som dagplejehjem skal der være plads til, at børnene kan lege både ude og inde. Der skal være et bord, hvor børnene kan spise, og puslepladsen skal etableres nær rindende vand.

I Dagplejen kommer arbejdet med det **fysiske** børnemiljø til udtryk ved at:

- der arbejdes efter Sundhedsstyrelsens retningslinjer om sygdom og hygiejne.
- indretningen giver mulighed for at børnene kan
  - øve sig motorisk (øve sig i at kravle, gå, hoppe, løbe, dreje m.m.)
  - fordybe sig i lege/bøger
  - slappe af
  - undersøge og udforske legetøj

Fundamentet for at kunne lære, udvikle sig og trives er, at barnet er trygt. Derfor er der i dagplejen stor fokus på at skabe tryghed for børnene.

I Dagplejen kommer arbejdet med det **psykiske** børnemiljø til udtryk ved at:

- der ved opstart af et nyt barn i dagplejen er fokus på at skabe tryghed for barnet.
- dagplejeren har stor fokus på at drage omsorg og etablere en tryk tilknytning til barnet.
- dagplejeren viser glæde med smil og kram til alle børnene.
- dagplejeren taler venligt til børnene.
- børnene er glade for dagplejeren.
- børnene smiler til hinanden og søger kontakt med hinanden
- børnene spørger efter hinanden og ved, hvem der mangler.
- børnene øver sig i at tage hensyn til hinanden.
- alle børnene oplever at være en del af et fællesskab.

Arbejdet med det **æstetiske** børnemiljø kommer i dagplejen til udtryk ved at:

- udsmykningen på legeværelset er inspirerende for børnene
- børnene peger og snakker om det, der er hængt op
- der er synlige tegn på, hvad der arbejdes med (fx hvilket tema, sange eller bøger)

Evaluerings af det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø foregår bl.a. ved tilsyn, hvor dagplejekonsulent og dagplejeren går i børnehøjde og observerer og vurderer børnemiljøet i forhold til dagplejerens nuværende børn. De ældste børn bør spørges i forhold til nogle af elementerne i børnemiljøet.

De seks læreplanstemaer

De seks læreplanstemaer hænger tæt sammen og skal være en integreret del af hele hverdagen. I de fleste situationer i læringsmiljøet er der mulighed for, at børnene kan udvikle sig indenfor flere af læreplanstemaerne på samme tid. Eksempelvis kan børnene blive optaget af noget i naturen, som dagplejeren nysgerrigt hjælper børnene med at undersøge. I motoriske aktiviteter kan barnet øve sig i at deltage aktivt i fællesskabet og dagplejeren kan støtte børnene i at være vedholdende overfor motoriske udfordringer. Når barnet udtrykker sig kunstnerisk fx maler, styrkes barnets motoriske og sproglige udvikling samtidig ved, at de snakker sammen og øver sig finmotorisk.

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstematet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Livsduelighed, gåpåmod, engagement og deltagelseskompetencer er forudsætninger for barnets alsidige personlige udvikling.

Med **livsduelighed** forstås evnen til følelsesregulering, udviklingen af empati, opbygningen af et selv, selvværd og selvtillid samt øvelse i opmærksomhed og fordybelse. I Dagplejen kommer arbejdet med livsduelighed til udtryk ved at:

- dagplejeren opbygger en tryk tilknytning til det enkelte barn gennem nærvær, anerkendelse og tid.
- dagplejeren spejler og regulerer barnets følelser ved fx at spejle barnets glæde med et smil og trøster med omsorg og fysisk kontakt, når barnet er ked af det.
- barnet oplever, at det er værdifuldt fx ved at dagplejeren udstråler glæde, når barnet kommer om morgenen.
- dagplejeren peger, fortæller og udviser engagement for at fastholde børnenes opmærksomhed
- dagplejeren organiserer læringsmiljøet med så få forstyrrelser som muligt, når børnene skal øve sig i at fordybe sig og fx sidde ved bordet, når de synger, læser og laver puslespil.

Deltagelseskompetence forstås som evnen til at afkode og deltage aktivt i sociale sammenhænge. I dagplejen kommer arbejdet med engagement og deltagelseskompetence til udtryk ved at:

- dagplejeren deltager aktivt og viser engagement. Det smitter af på børnene.
- dagplejeren tilbyder et læringsmiljø med forskellige former for fællesskaber: voksen-initierede, børnestyrede, tilbagevendende og spontane. Det giver børnene forskellige muligheder for at øve sig i at indgå i fællesskaber.
- dagplejeren hjælper de børn, som har svært ved at deltage i sociale sammenhænge. Det kan fx være ved at hjælpe barnet med at afkode de andre børn eller at dagplejer og det pågældende barn laver noget spændende sammen, som de andre børn får lyst til at være en del af.

Gåpåmod forstås som barnets lyst til at udforske og barnets vedholdenhed for at mestre udfordringer. I dagplejen kommer arbejdet med gåpåmod til udtryk ved at:

- dagplejeren fungerer som den trygge base, som barnet vender tilbage til, når det udforsker sin omverden.
- dagplejeren er nysgerrig og medundersøgende i forhold til det, børnene er nysgerrige på.
- dagplejeren støtter og guider børnene i at løse konflikter selv.
- dagplejeren opmuntrer og har positive forventninger til at børnene kan klare udfordringer.
- i gæstedagleje støtter gæstedaglejeren barnet i at kunne klare udfordringer i nye omgivelser.

Social udvikling

” Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Barnets sociale udvikling omhandler oplevelse af deltagelse og medindflydelse, udviklingen af empati og legens betydning for social læring. I dagplejen kommer arbejdet med **deltagelse og medindflydelse** til udtryk ved at:

- dagplejeren har fokus på, hvordan fællesskabet kan ændres og udvides så alle børnene kan deltage. Der skal være plads til forskelligheder. fx at børnene ikke skal sidde stille hele tiden, mens de synger, men at der er nogle sange, hvor der må hoppes og danses. Det kan være en ændring dagplejeren gør, hvis nogle af børnene bliver urolige, når de skal sidde stille i længere tid.
- dagplejeren forbereder børnene, så de ved hvilken social sammenhæng, de skal til at være en del af, og ved hvilke forventninger der er til dem. Fx ”om lidt skal vi spise frokost. I skal vaske hænder og bagefter hjælper vi hinanden med at dække bord”
- dagplejeren giver plads til, at børnene kan ytre sig både verbalt og med kropssproget. Børnenes ytringer anerkendes. Dagplejeren sikrer sig, at alle børnene får mulighed for at ytre sig.

I dagplejen kommer arbejdet med **empati** til udtryk ved at:

- dagplejeren er en empatisk rollemodel ved at lytte til og responderer på børnenes behov og signaler.
- dagplejeren italesætter følelser og sætter ord på empathiske handlinger fx "du hjalp lige Karla op".

I dagplejen kommer arbejdet med '**legens betydning for social læring**' til udtryk ved at:

- dagplejeren giver tid og rum til at børnene kan lege, udforske og eksperimentere.
- dagplejeren støtter børnene i at indgå i legerelationer.
- dagplejeren går foran, ved siden af og bagved i legen. Fx viser børnene hvordan man kan løbe, kravle, trille ned ad en bakke, spiser sandkager i børnenes butik eller observerer børnenes leg.
- børnene både oplever legefællesskab med den lille børnegruppe hos dagplejeren og det større fællesskab i legestuen.

Kommunikation og sprog

” Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

I Dagplejen kommer arbejdet med kommunikation og sprog til udtryk ved at:

- dagplejeren er nærværende og indlevende i kommunikationen med børnene.
- børnene møder en vifte af sproglige udtryksformer: samtale, dialogisk læsning, leg, sange, rim og remser.
- dagplejeren er sproglig rollemodel: sætter ord på, udvider i forhold til det børnene siger, stiller spørgsmål, leger med sproget, lytter.
- legen bruges som sproglig øvebane.
- dagplejeren sørger for, at der er ro til at børnene kan høre og holde fokus.
- dagplejeren hjælper alle børn til turtagning. Det sker ved, at dagplejeren er nærværende og giver børnene god tid til at kommunikere.

Eksempel: 1-årige Peter sidder og leger med madting. Han rækker dagplejeren en banan (barnets første tur i samtalen). Dagplejeren svarer "tak, du giver mig en banan". Herefter venter dagplejeren stille og rolig på, om Peter tager en tur mere. Hvis han gør, bygger dagplejeren videre på det, han har gjort eller sagt. Hermed etableres vippeture i samtalen. I en turtagning er der mindst fem vippeture mellem barn og dagplejer. Enhver lyd, bevægelse eller et blik kan være barnets første tur i samtalen, dagplejeren skal derfor være meget opmærksom i samtalen

Krop, sanser og bevægelse

” Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

I dagplejen kommer arbejdet med **krop, sanser og bevægelse** til udtryk ved at:

- dagplejeren viser glæde ved at bevæge sig
- børnene øver sig i at bruge deres krop på mange forskellige måder: grov-fin motorisk, hvile >< fart, balance >< ubalance, føle, smage, lugte, se, høre.
- dagplejeren sikrer, at der er plads til at børnene kan udfolde sig og udfordres motorisk.
- dagplejeren har fokus på selvhjulpenhed fx i måltidet og i forbindelse med tøj af og på.
- dagplejeren taler med børnene om kroppen.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

I dagplejen kommer arbejdet med **natur, udeliv og science** til udtryk ved at:

- børnene får forskelligartede oplevelser i og med naturen: fx eksperimentere med sand og vand, 'fra jord til bord', udforske skovbunden, ligge på græsset og undersøge himlen.
- dagplejeren går foran som rollemodel og viser børnene, hvad de kan finde og undersøge i naturen fx smådyr under en træstub- tager dyrene op og undersøge dem.
- dagplejeren er medundersøgende, stiller spørgsmål og fortæller om det, børnene er optaget af i naturen.
- børnene lærer om naturen fx dyr og årstider fra fx bøger og sange.
- udelivet giver mulighed for deltagelse i en anden type fællesskab. Udenfor er der bedre plads til at bevæge sig og bruge sin energi. Det giver mulighed for fællesskaber, hvor bevægelse er omdrejningspunktet.
- dagplejeren går på opdagelse sammen med børnene i undersøgelsen af omverden, undrer sig og stiller spørgsmål. Der er fokus på at gøre børnene opmærksomme på ligheder og forskelle på det de ser, mærker, hører, smager og dufter.

Eksempel: Frida og Rosa har fundet en stor sten, som de skiftes til at prøve at kravle op på. Dagplejeren kommenterer: "Det var da en stor sten, I har fundet." "STOOR", siger Rosa med store øjne. "Ja, stenen er større end min hånd." Hun lægger sin hånd på. Børnene gør det samme. "Kold" siger Frida, da hun lægger hånden på. "Synes du, den er lidt kold?" Dagplejer mærker på stenen. "Ja, den er koldere end din kind. Din kind er varm". Børnene begynder at mærke på hinandens kinder. De griner.

"Hvad mon der er under stenen", spørger dagplejeren, med undrende øjne. Frida går i gang med at skubbe til stenen, uden at den rykker sig. "Hvad sker der?", spørger dagplejeren opmuntrende. Frida får tid til at tænke sig om. "Stor" siger hun til sidst. "Er den så stor og tung, at den er svær at flytte? Hvad gør vi så? Hvordan skal vi få den sten flyttet?". Der begynder forskellige lege, med at skubbe og trække. Ved fælles hjælp lykkes det til sidst og under stenen gemmer sig ting, der kan blive til nye spændende undersøgelser.

Børnene gør sig erfaringer med at undersøge ligheder og forskelle på ting i naturen, på former, tal(tælle) og målinger (fx hvem er højst, tungest, ældst)

Natur, udeliv og science hænger tæt sammen med de andre læreplanstemaer, idet det eksempelvis kræver gåpåmod at undersøge nye områder i naturen. Barnets sociale udvikling styrkes i fællesskabet om at undersøge naturen. Barnets motoriske muligheder styrkes i uderummet og bøger og sange kan bruges til at lære om naturen.

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

I dagplejen kommer arbejdet med **kultur, æstetik og fællesskab** til udtryk ved at:

- børnene øver sig i forskellige kunstneriske udtryksformer (male, synge, klæde sig ud, dekorere, eksperimentere og skabe)
- børnene oplever forskellige kunstarter (teater, maleri, sang, højtlesning, musik)
- børnene deltager i fællesskaber, som lærer dem om egne og andres kulturelle baggrunde og traditioner

---

Evalueringsskultur

I dagplejen tror vi på, at løbende refleksion og evaluering kan være en måde at blive klogere på. Vi ved, det har betydning for børnenes trivsel, læring, dannelse og udvikling, at vi reflekterer over vores læringsmiljø og måden, vi er sammen med børnene på. Derfor er vi hele tiden i gang med at blive klogere på, hvordan vi kan udvikle vores vaner og systematik omkring **refleksion** og **evaluering** på en meningsfuld måde:

Refleksion handler om at tænke sig om, undre sig og forholde sig til noget. Det handler om at og åbne op for forskellige vinkler og perspektiver:

- Vi øver os i skabe rum til refleksion på personalemøder og i legestuegrupper ved at have forskellige pædagogiske emner oppe, som vi sammen reflekterer over.
- Vi bruger læringsmål ("boblerne"), måneds- og ugeplaner til at reflektere over læringsmiljøet i dagplejen
- Vi øver os i at stille åbne spørgsmål til både børn, forældre, kollegaer og egen praksis.

Eksempler:

- *Hvad kendetegner det gode forældresamarbejde?*
- *Hvordan kommer jeg omkring alle læreplanstemaer i løbet af en dag?*
- *Hvornår lykkes Samuel i sin kontakt til de andre børn?*
- *I hvor høj grad er alle børn en del af fællesskabet?*
- *Hvad vil vi gerne have, at børnene får ud af at deltage i et måltid?*

Evaluering handler om at vurdere noget. Når vi evaluerer, har vi et konkret fokus, hvor vi forsøger at vurdere udbyttet eller værdien af noget.

- Vi øver os i at bruge SMTTE-modellen til at sætte få, klare mål med vores indsats og til at evaluere, om vi nåede vores mål og fik det udbytte, vi ønskede.
- Vi bruger dialogprofiler og sprogtrapper som redskaber til at evaluere, om vi kommer omkring hele barnet.
- Vi bruger dialogprofiler og sprogtrapper som grundlag for at vurdere hvilke konkrete pædagogiske indsatser, der er behov for og sætte mål for indsatsen, som løbende evalueres.
- Dagplejekonsulent og dagplejere bruger tilsynsskemaer til at reflektere, vurdere og evaluere på centrale elementer i læringsmiljøet.

Vi arbejder løbende med at reflektere over og evaluere på Dagplejens pædagogiske læreplan. Det vil vi gøre ved at fokusere på udvalgte dele af læreplanen og opsætte mål for disse.